

Utlåtande 2016:37 RVI (Dnr 329-210/2014)

Riktlinjer för serveringstillstånd

Förslag från socialnämnden

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Riktlinjer för serveringstillstånd antas enligt bilaga 2 till utlåtandet.
2. Tidigare riktlinjer för serveringstillstånd upphör att gälla (dnr 329-4549/2007).

Föredragande borgarrådet Åsa Lindhagen anför följande.

Ärendet

Enligt alkohollagen ska kommunen ha tydliga riktlinjer som redogör för vad som gäller när man söker serveringstillstånd. Syftet med de kommunala riktlinjerna är att den som söker tillstånd ska kunna förutse om verksamhet som planeras kan ges tillstånd samt ge vägledning vid handläggning och beslut så att ansökningarna om serveringstillstånd behandlas lika inom kommunen.

Statens folkhälsoinstitut (FHI) har tagit fram en modell för hur de kommunala riktlinjerna för serveringstillstånd ska utformas. Socialnämnden har tagit fram förslag på riktlinjer för serveringstillstånd i enlighet med de rubriker som FHI har föreslagit.

I riktlinjerna har skett en anpassning till de förändringar i alkohollagen som trädde i kraft 1 januari 2011. Vissa förtydliganden har också gjorts för att det ska bli lättare att förutse hur staden kommer att agera i olika situationer.

Beredning

Ärendet har initierats av socialnämnden och remitterats till stadsledningskontoret, miljö- och hälsoskyddsnämnden, trafik- och renhållningsnämnden, samtliga stadsdelsnämnder, kommunstyrelsens råd för funktionshinderfrågor, Hotell- och restaurangfacket, STAD – Stockholm förebygger alkohol- och drogproblem, Storstockholms brandförsvär, Stureplansgruppen och Bransch- och arbetsgivarorganisationen Visita. Hotell- och restaurangfacket, STAD och Stureplansgruppen har valt att inte besvara remissen.

Stadsledningskontoret ställer sig positivt till de revideringar som har gjorts. Kontoret framför att det kan finnas behov av en bättre dialog mellan socialnämndens tillståndsenhet och miljö- och hälsoskyddsnämndens livsmedelskontroll, och att eventuella oklarheter kring gränsdragningar och förväntningar dem emellan bör tydliggöras.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden är av uppfattningen att förslaget till riktlinjer inte uppfyller kravet på att vara tydliga och förutsägbara för den som söker serveringstillstånd. Utöver det framför nämnden synpunkter på avsnitten som rör hälsoskydd och livsmedelskontroll.

Trafik- och renhållningsnämnden konstaterar att de delar av riktlinjerna som berör nämndens verksamhet inte har förändrats nämnvärt och tillstyrker därför socialnämndens förslag.

Bromma stadsdelsnämnd ansluter sig till socialnämndens beslut.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd har inget att erinra mot förslaget till riktlinjer.

Farsta stadsdelsnämnd anser att det är positivt att riktlinjerna setts över och förtydligats.

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd anser att riktlinjerna som helhet är bra, men önskar ett förtydligande om vad det innebär att större försiktighet ska iaktas kring gemensamma serveringsytor när evenemang riktar sig till ungdomar, exempelvis genom att en checklista för krögare tas fram.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd ställer sig positiv till förslaget till riktlinjer. En restriktiv och ansvarsfull alkoholservering är betydelsefull för att minska den skadliga alkoholkonsumtionen i samhället. Riktlinjerna har förutsättningar att bidra till en förbättrad situation på stadens restauranger.

Kungsholmens stadsdelsnämnd ställer sig positiv till förslaget till riktlinjer, och framför förhoppningar om att socialnämnden tar hänsyn till stadsdelsnämndernas yttranden kring sociala och tillgänglighetsrelaterade aspekter vid beslut om serveringstillstånd.

Norrmalms stadsdelsnämnd har inget att invända mot förslaget till riktlinjer.

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd ställer sig positiv till de föreslagna riktlinjerna, men önskar ett förtydligande om vad det innebär att större försiktighet ska iakttas kring gemensamma serveringsytor när evenemang riktar sig till ungdomar.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd har inget att erinra mot förslaget till riktlinjer.

Skärholmens stadsdelsnämnd anser att riktlinjerna som helhet är bra, men önskar ett förtydligande om vad det innebär att större försiktighet ska iakttas kring gemensamma serveringsytor när evenemang riktar sig till ungdomar, exempelvis genom att en checklista för krögare tas fram.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd ställer sig positiv till att stadsdelsnämndernas yttranden beaktas vid en slutgiltig bedömning och att den lokala kompetensen ses som en viktig del i tillståndsprövningen.

Södermalms stadsdelsnämnd ställer sig positiv till de förtydliganden som gjorts i förslaget till riktlinjer, men saknar hur tillgänglighetsfrågor kan komma in som en naturlig del i stadens kontakter med näringsidkare som driver restaurangverksamhet.

Älvsjö stadsdelsnämnd tycker att det är bra att riktlinjerna har förtydligats, men anser att det är motsägelsefullt att stadsdelsnämndernas yttranden ska väga tungt i tillståndsprövningen, samtidigt som nämnderna inte ges tidsmässiga förutsättningar att hinna komma in med yttranden.

Östermalms stadsdelsnämnd anser att de förtydliganden som har gjorts gör att det bör bli lättare för den som planerar att ansöka om ett serveringstillstånd att förutse om staden kommer att tillstyrka eller avslå en ansökan. Det lokala rådet för funktionshinderfrågor har framfört önskemål om att antalet platser på en uteservering som en näringsidkare har tillstånd för anges tydligt i anslutning till serveringen.

Kommunstyrelsens råd för funktionshinderfrågor anser att staden borde ta tillfället i akt att använda riktlinjerna för serveringstillstånd för att göra staden tillgänglig för alla medborgare. För att beviljas serveringstillstånd ska man, enligt rådet, ha kunskap om bemötande och tillgänglighet.

Storstockholms brandförsvär önskar att den sökandes skyldighet att redovisa sitt brandskydd tydliggörs i riktlinjerna.

Bransch- och arbetsgivarorganisationen Visita anser på flera områden att socialnämndens förslag till riktlinjer är omotiverat strikta, och betonar att en prövning måste ske i det enskilda fallet vid varje ansökan.

Mina synpunkter

Stockholm ska vara en levande stad där rummen mellan husen fylls av ett rikt stadsliv. En viktig del i att åstadkomma detta är en restaurangnäring som kan erbjuda ett varierat utbud av mat, umgänge och dryckesservering. Stadens hantering av serveringstillstånd är därför ett kraftfullt redskap för att stimulera stadslivets utveckling och verka för att alkoholservering sker under seriösa och kontrollerade former.

I Stockholms stad har socialnämndens tillståndsutskott ansvaret att besluta om serveringstillstånd. Socialnämnden har under år 2014 tagit fram förslag på riktlinjer utifrån alkohollagen och den modell som Statens folkhälsoinstitut (FHI) tagit fram. Riktlinjerna har varit ute på remiss och har därefter justerats utifrån inkomna synpunkter. Nedan kommenteras några av de förändringar som riktlinjerna har genomgått.

Stockholms uteliv ska vara tillgängligt för alla

Alla som bor i eller besöker Stockholm ska känna sig välkomna att besöka stadens restauranger och serveringar. Ingen ska behöva utsättas för diskriminering till följd av könsidentitet/könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder i Stockholms krogliv. Därför har riktlinjerna förtydligats med att det är näringsidkarnas ansvar att säkerställa att diskriminering inte förekommer.

Den fysiska tillgängligheten är också viktig, och sedan 1 januari 2015 är bristande tillgänglighet en diskrimineringsgrund enligt diskrimineringslagen. Därför ska de restauratörer som beviljas serveringstillstånd verka för att enkelt avhjälpna hinder åtgärdas direkt. Om mer omfattande tillgänglighetsbegränsningar finns ska staden uppmuntra restauratörerna att upprätta en åtgärdsplan för hur dessa ska åtgärdas. Detta arbete kan med fördel göras inom ramen för branschrådet.

Uteserveringar för ett mer levande stadsliv

En förändring som föreslås är en något förändrad hantering av ansökningar om tillstånd för uteserveringar. Enligt nu gällande riktlinjer ska samtliga ansökningar om tillstånd efter kl. 22.00 remitteras till miljö- och hälsoskyddsnämnden för bedömning av risk för störning bland närboende. Detta då olika bullernivåer gäller före och efter kl. 22.00 enligt Naturvårdsverkets vägledning om industri- och annat verksamhetsbuller (Rapport 6538). I förslaget till nya riktlinjer kommer ansökningar om tillstånd mellan kl. 22.00 och 23.00 behandlas med ett förenklat förfarande, där miljö-

och hälsoskyddsnämnden kommer tillfrågas om pågående eller nyligen avslutade klagomålsärenden. Tillstånd som gäller efter kl. 23.00 kommer behandlas på samma sätt som i nuvarande riktlinjer.

Genom det förenklade förfarandet möjliggörs att fler uteserveringar kan beviljas tillstånd till kl. 23.00, något som jag tror kommer öka upplevelsen av en levande stad. Det är dock viktigt att påpeka att det förenklade förfarandet inte förändrar de gränsvärden som gäller för buller enligt ovan nämnda riktlinjer. Det finns därför inskrivet i riktlinjerna att dessa tillstånd ska beviljas med en inledande provotid om två år.

Samma krav på danstillställningar under dagtid som nattetid

De senaste åren har det blivit allt vanligare med danstillställningar i nattklubbssliknande form under dagtid. Genom att förlägga verksamheten på dagtid (kl. 11.00-23.00) omfattas klubbarna inte av dagens bestämmelser gällande antal väktare. I de nya riktlinjerna tydliggörs att sådan verksamhet ska omfattas av samma krav på antal väktare som nattklubsverksamheter gör efter kl. 01.00. Riktlinjerna förtydligar också att de bestämmelser som finns om att kunna erbjuda ett varierat utbud av mat vid alkoholservering före kl. 23.00 gäller även för den här typen av verksamhet.

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Riktlinjer för serveringstillstånd, spårade ändringar efter remissrunda

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden Anna König Jerlmyr, Joakim Larsson och Cecilia Brinck (alla M) och borgarrådet Lotta Edholm (L) enligt följande.

Vi föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Förslaget till riktlinjer för serveringstillstånd återremitteras i sin helhet till nämnderna för vidare beredning enligt vad som anføres nedan.
2. Därutöver anføres följande.

Stockholm ska vara en levande stad där det ska vara lätt att ha roligt. Samtidigt är det en stad där människor med olika behov och livssituation ska samsas och leva tillsammans. Stadens tillståndsverksamhet måste dels säkerställa en ansvarsfull alkoholpolitik och dels hålla de störningar för andra som nöjeslivet medför inom rimliga nivåer.

Förslaget till riktlinjer har tillfogats en del ändringar sedan remissrundan. Vissa av dem har både formella och innehållsliga brister. Till exempel den förändring i förslaget som berör kravet på väktare för danstillställningar eller nattklubsverksamhet före klockan 23:00.

Denna förändring har inte blivit föremål för något remissförfarande eller någon längre motivering. De tillställningar som omfattas av bestämmelsen tycks vara av högst varierande art. Det är inte klarlagt att en brittisk *tea dance* med mousserande vin klockan 16:00 kräver samma insatser för att upprätthålla allmän ordning och säkerhet som en nattklubb klockan 02:00.

Det finns också ett antal formella brister i bestämmelsen. Förslaget lyder: ”Om danstillställningar eller nattklubsverksamhet bedrivs mellan klockan 11:00 och 23:00, på serveringsställen med stadigvarande serveringstillstånd, ska tillståndshavaren bemanna med ordningsvakter enligt villkoren för serveringstider efter klockan 01:00.”

Det är därmed oklart vilka krav på bemanning, om några, som föreligger mellan klockan 23:00 och 01:00. Likaså är det oklart vad som avses med begreppet ordningsvakter i det föreliggande förslaget till riktlinjer.

Syftet med en remissrunda är att remissinstanserna får möjlighet att ta ställning till och komma med synpunkter på underlaget. Därför är det viktigt att det ändrade dokumentet går på remiss i samtliga nämnder igen med de föreslagna ändringarna så att liknande misstag kan undvikas. Riktlinjerna bör bli föremål för en övergripande översyn och genomlysning i samråd med branschen för att säkerställa såväl en god rättssäkerhet som en utformning som möjliggör ett levande stadsliv.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Riktlinjer för serveringstillstånd antas enligt bilaga 2 till utlåtandet.
2. Tidigare riktlinjer för serveringstillstånd upphör att gälla (dnr 329-4549/2007).

Stockholm den 9 mars 2016

På kommunstyrelsens vägnar:
KARIN WANNGÅRD

Åsa Lindhagen

Ulrika Gunnarsson

Reservation anfördes av Anna König Jerlmyr, Joakim Larsson, Cecilia Brinck, Johanna Sjö och Markus Nordström (alla M) och Lotta Edholm (L) med hänvisning till Moderaternas och Liberalernas gemensamma reservation i borgarrådsberedningen.

Ersättaryttrande gjordes av Karin Ernlund (C) och Erik Slottnér (KD) med hänvisning till Moderaternas och Liberalernas gemensamma reservation i borgarrådsberedningen.

Remissammanställning

Ärendet

Enligt alkohollagen ska kommunen ha tydliga riktlinjer som redogör för vad som gäller när man söker serveringstillstånd. Kommunen kan också reglera vad man i övrigt ska ta hänsyn till vid tillståndsprövningen. Syftet med de kommunala riktlinjerna är att den som söker tillstånd ska kunna förutse om verksamhet som planeras kan ges tillstånd samt ge vägledning vid handläggning och beslut så att ansökningarna om serveringstillstånd behandlas lika inom kommunen.

Statens folkhälsoinstitut (FHI) har tagit fram en modell för hur de kommunala riktlinjerna för serveringstillstånd ska utformas. De rubriker som finns i FHI:s modell har använts som utgångspunkt i socialnämndens förslag.

I riktlinjerna har skett en anpassning till de förändringar i alkohollagen som trädde i kraft 1 januari 2011. Vissa förtydliganden har också gjorts för att det ska bli lättare att förutse hur staden kommer att agera i olika situationer.

Huvuddragen i de föreslagna förändringarna av riktlinjerna för serveringstillstånd återges nedan i sammanfattad form.

- Stockholms uteliv ska vara tillgängligt för alla. Därför ska de restauratörer som beviljas serveringstillstånd verka för att enkelt avhjälpta hinder åtgärdas direkt. Staden ska även uppmuntra restauratörerna att upprätta en åtgärdsplan för hur mer omfattande tillgänglighetsbegränsningar ska åtgärdas. Restauratören ska även säkerställa att alla besökare ska känna sig välkomna, och att ingen ska behöva utsättas för diskriminering till följd av könsidentitet/könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.
- Enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 852/2004, är en grundläggande förutsättning för restaurangverksamhet att lokalen är registrerad som livsmedelsanläggning, vilket innebär att de livsmedelshygieniska krav som gäller inom EU ska vara uppfyllda och garanterar att lokal och utrustning håller en viss standard. Då registrering av livsmedelsanläggning hos miljö- och hälsoskyddsnämnden endast är en formalitet och ingen förprovning av verksamheten sker, kommer tillståndsenheten att informera den sökande när det är dags att registrera sin lokal som

livsmedelsanläggning. Miljö- och hälsoskyddsnämnden besöker verksamheten när den är i gång.

- Miljö- och hälsoskyddsnämnden grundar sina bedömningar på miljöbalken samt Folkhälsomyndighetens allmänna råd för buller inomhus (FoHMFS 2014:13) och Naturvårdsverkets övergångsväglösning för industribuller som även tillämpas på verksamheter som restauranger när det gäller buller utomhus. I miljöbalkens 9 kap 3 § definieras vad som avses med olägenhet, bullerstörning är ett exempel på en sådan olägenhet. Det ska dock påpekas att det i alkohollagen inte finns någon hänvisning till miljöbalken eller dess definitioner av störningar eller olägenheter, vare sig när det gäller riskbedömningar eller ingripandeärenden. En överträdelse av bestämmelserna i miljöbalken skulle dock kunna vägas in i bedömningen enligt alkohollagens 8 kap 17 § och även 9 kap 17 §§.
- I alkohollagens 8 kap 19 § anges att, om inte kommunen beslutar annat, får servering av spritdrycker, vin, starköl eller andra jästa alkoholdrycker inte påbörjas tidigare än klockan 11:00 och inte pågå längre än till klockan 01:00. Vid ansökan om serveringstillstånd och serveringstider görs alltid en individuell prövning och bedömning av det enskilda serveringsstället och dess störningsrisk för närboende. För att kunna göra en saklig bedömning av störningsrisken kan sökanden komma att åläggas att inkomma med dokumentation gällande ljudisolering, utförda av företrädesvis fackman inom akustikområdet.
- Serveringstid på uteservering mellan klockan 22:00 till klockan 23:00 beviljas med två års prövotid om det inte föreligger pågående klagomålsärende hos miljöförvaltningen eller nyligen avslutat klagomålsärende. Med nyligen avslutat avses inom det senaste året från det att kontrollen görs.
- Tillståndsenheten ska verka för att samarbeta med andra enheter inom socialförvaltningen och stadsdelsförvaltningarna för att förebygga problem som uppstår på grund av överservering från serveringsställen. Speciellt viktigt är det förebyggande arbetet gällande ungdomar.

Socialnämnden

Socialnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 4 februari 2014 följande.

1. Socialnämnden beslutar i huvudsak enligt förvaltningens förslag till riktlinjer för serveringstillstånd.
2. Socialnämnden ersätter punkt ett, sidan 19 i riktlinjerna med följande lydelse: "Serveringsstället ska vara välskött, allvarliga problem med ordning och nykterhet ska inte ha förekommit. Beslut om fler än en erinran (under det senaste två åren) på grund av återkommande problem med serveringen får inte ha fattats för den restaurang som sökanden bedrivit till klockan 03.00. Detsamma gäller vid varning. Vid enstaka erinran ska ett års karenstid gälla."
3. Socialnämnden överlämnar ärendet till kommunstyrelsen.
4. Därutöver anför nämnden följande.

Det är angeläget att stadens regelverk leder till att varje enskild krögare anstränger sig till det yttersta för att upprätthålla ordning och nykterhet på sin krog. I den alkohollagstiftning som trädde i kraft 1 januari 2011 fick kommunerna ett nytt instrument, en så kallad erinran, för att vid sidan av återkallelse och varning kunna ge en mildare sanktion till företag som inte lever upp till kraven.

Vi anser att det är angeläget att markera att det ska vara en märkbar skillnad för krögaren om det ges en enstaka erinran, upprepade erinringar eller en varning.

Reservation anfördes av Stefan Nilsson m.fl. (MP), *bilaga 1*.

Socialförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 13 januari 2014 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen föreslår att nämnden godkänner förslaget till riktlinjer för serveringstillstånd.

Beredning

Ärendet har initierats av socialnämnden och remitterats till stadsledningskontoret, miljö- och hälsoskyddsnämnden, trafik- och renhållningsnämnden, samtliga stadsdelsnämnder, kommunstyrelsens råd för funktionshindersfrågor, Hotell- och restaurangfacket, STAD, Storstockholms brandförsvär, Stureplansgruppen samt Bransch- och arbetsgivarorganisationen Visita. Hotell- och restaurangfacket, STAD och Stureplansgruppen har valt att inte besvara remissen.

Innehållsförteckning	Sid
Stadsledningskontoret	11
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	11
Trafik- och renhållningsnämnden	14
Bromma stadsdelsnämnd	16
Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd	16
Farsta stadsdelsnämnd	17
Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd	17
Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd	18
Kungsholmens stadsdelsnämnd	19
Norrmalms stadsdelsnämnd	19
Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd	20
Skarpnäcks stadsdelsnämnd	21
Skärholmens stadsdelsnämnd	21
Spånga-Tensta stadsdelsnämnd	21
Södermalms stadsdelsnämnd	22
Älvsjö stadsdelsnämnd	22
Östermalms stadsdelsnämnd	23
Kommunstyrelsens råd för funktionshindersfrågor	24
Storstockholms brandförsvär	24
Bransch- och arbetsgivarorganisationen Visita	26

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 9 februari 2016 har i huvudsak följande lydelse.

Föreslagna reviderade riktlinjer följer till stor del befintliga riktlinjer men vissa justeringar har gjorts med anledning av ny alkohollag. Vissa förtydliganden har också gjorts för att det ska bli lättare att förutse hur staden kommer att agera i olika situationer. Stadsledningskontoret är positivt till de förtydliganden som gjorts i förslaget till riktlinjer samt till att riktlinjerna anpassas efter de krav som den nya alkohollagen anger. Riktlinjerna ger förutsättningar att bidra till att säkerställa rättssäkerhet och likabehandling i staden när det gäller tillståndsgivning och tillsyn av alkoholservering.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 8 april 2014 att godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Miljöförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 25 mars 2014 har i huvudsak följande lydelse.

Enlig förvaltningens uppfattning uppfyller förslaget till riktlinjer inte kravet på hur riktlinjer ska utformas för att vara tydliga och förutsägbara för den som söker serveringstillstånd. Riktlinjerna måste stramas upp väsentligt och en tydlig åtskillnad göras mellan allmänna beskrivningar och de faktiska regler som kommer att tillämpas.

Dessutom bör man beakta följande synpunkter

Hälsoskydd

Miljöförvaltningens hälsoskyddsavdelning utövar tillsyn, med stöd av miljöbalken och därav följande förordningar och föreskrifter. En del av denna tillsyn berör restauranger och krogar i den mån verksamhetsutövare orsakar eller riskerar att orsaka olägenhet för närboende. Miljöförvaltningen är också remissinstans vid tillståndsansökningar. De olägenheter som kan förekomma gäller framförallt buller av olika slag, allt från musikbuller till störande gästtrafik på sena kvällar och nätter. Det är den tid när många människor behöver tid för vila och återhämtning. Det förebyggande arbetet är därför en viktig fråga för nämnden. Samverkan mellan socialförvaltningens tillståndsenhet och miljökontorets hälsoenhet är ett effektivt sätt att förebygga att olägenhet från verksamheter med alkoholservering uppstår. Att det på förhand ska vara tydligt för verksamhetsutövaren vilka krav som gäller underlättar också för denne att göra rätt från början.

De föreslagna riktlinjerna från socialnämnden, i de delar som berör miljöbalkens hälsoskyddsområde, är i huvudsak korrekt redovisade. Det är dock inte riktigt att som anges på s.10 i förslaget till riktlinjer att det finns regler för bullerstörning som antagits av miljö- och hälsoskyddsnämnden. Nämnden grundar sina bedömningar på miljöbalken. Folkhälsomyndighetens allmänna råd för buller inomhus (FoHMFS 2014:13) och Naturvårdsverkets övergångsvägledning för industribuller som även tillämpas på verksamheter som restauranger när det gäller buller utomhus.

Det bör observeras att de i förväg uppställda kraven på ljudisolering i enskilda fall kan föranleda onödiga kostnader för en restaurangägare. I de fall det finns sakliga skäl att inte utföra ljudisolerande åtgärder bör serveringstillstånd kunna meddelas utan att det ställs krav på ljudisolering. Det ska då tydligt framgå att miljöförvaltningen med stöd av miljöbalken kan komma att besluta om omedelbart förbud för hela eller delar av verksamheten om olägenhet för människors hälsa eller miljön till följd av att buller från verksamheten uppkommer.

Det finns ytterligare några delar i förslaget som miljöförvaltningen önskar ha förtydligat.

I förslaget hänvisas till Socialstyrelsens riktvärde. En större del av Socialstyrelsens arbete kring miljöns påverkan på människors hälsa har sedan 1 januari 2014 överförts till Folkhälsomyndigheten. I förslaget bör därför hänvisning till riktvärden och allmänna råd benämnas Folkhälsomyndighetens riktvärden och allmänna råd om buller

inomhus (FoHMFS 2014:13)

Enligt 8 kapitlet 17 § alkohollagen får kommunen vägra serveringstillstånd om serveringsstället på grund av placering eller andra skäl kan befaras medföra olägenhet i fråga om ordning och nykterhet, eller medföra särskild risk för människors hälsa.

Miljöförvaltningen önskar ett förtydligande att Miljö- och hälsoskyddsnämnden grundar sin bedömning av vad som avses med olägenhet enligt den definition som följer av 9 kap 3 § miljöbalken. Det bör därför understrykas att bullerstörning kan utgöra en sådan olägenhet. Huruvida alkohollagens bestämmelse helt eller delvis motsvarar miljöbalkens begrepp undandrar sig förvaltningens bedömning. Men det bör klargöras om det är samm eller olika betydelse i de olika begreppen.

Under riktlinjer för remissyttranden framgår det att ”När ett serveringstillstånd väl är givet och det uppstår klagomål som inte avser ordningen och nykterheten på restaurangen utan enbart buller är endast miljöbalken och således inte alkohollagen tillämplig”. Miljöförvaltningen önskar ett förtydligande i riktlinjerna vad avser tillämpningen av 9 kap 17 § alkohollagen som rör möjlighet att meddela en erinran eller varning. Om en verksamhet medför olägenhet för människors hälsa eller miljön borde även en sådan omständighet som bullerstörning ligga till grund för erinran eller varning. Det bör dock understrykas att Miljö- och hälsoskyddsnämnden gör en självständig bedömning och att verksamheten kan komma att begränsas med stöd av miljöbalken oavsett vad som beslutas om i serveringstillståndet. Det bör också upplysas att i den mån det uppkommer befogade klagomål kommer miljöförvaltningen att ta ut tillsynsavgift av verksamhetsutövaren.

Tre övergripande mål anges som utgångspunkt för tillståndsgivning och tillsyn enligt alkohollagen i Stockholms stad. Dessa säger att det ska vara tryggt att gå på krogen, lätt att vara krögare och det ska vara konkurrens på lika villkor i restaurangbranschen. Av riktlinjerna framgår att social hänsyn ska ha klart företräde framför affärsmässiga eller konkurrensmässiga sådana. Då en del av tillståndsgivningen även handlar om att minimera risken för störning till närboende anser miljöförvaltningen att detta också borde ingå som en punkt i målen. Likaväl som det ska vara tryggt att gå på krogen bör det framgå att det ska vara tryggt att bo vid krogen.

Livsmedelshantering

Livsmedelslagstiftningen förändrades radikalt år 2006 när majoriteten av nationella regler ersattes av en EU-gemensam lagstiftning. Den största förändringen bestod i att de tidigare svenska detaljreglerna försvann till förmån för målstyrda regler som istället fokuserade på den verksamhet som pågick, d.v.s. hur hanteringen av livsmedel gick till rent praktiskt. En annan förändring var att de gamla ”lokalgodkännanden” som tidigare funnits försvann. År 2009 så försvann även majoriteten av förprovningar. Sedan dess gäller endast anmälningsplikt för alla livsmedelsverksamheter i detaljhandelsledet, mot slutkonsument med andra ord.

Tillståndssökande får idag en hel del felaktiga hänvisningar till Livsmedelskontrollen från Tillståndsenheten. Av riktlinjerna framgår orsaken, exempelvis när de talar om ”kök av god standard” (sid 7). Miljöförvaltningen brukar få samtal från verksamhetsutövare som är mitt uppe i en tillståndsprocess för serveringstillstånd och uppger att de blivit hänvisade till Livsmedelskontrollen för att

inhämta något slags bevis eller godkännande för sitt tilltänkta kök, sin fläkt, sin diskmaskin eller någon annan detalj som miljöförvaltningen – enligt ovan - inte längre vare sig förprövar eller godkänner.

Vidare i kapitlet om Miljö- och Hälso- och skyddsnämnden så anger riktlinjerna att miljöförvaltningen registrerar livsmedelslokaler och att sådan registrering är en förutsättning för serveringstillstånd.

Miljöförvaltningen vill understryka att en registrering inte innebär att miljöförvaltningen har prövat eller godkänt en livsmedelsverksamhet. Endast att verksamheten har registrerats hos förvaltningen och därmed kan bli föremål för tillsyn. Det saknas därför ändamålsenliga skäl att ange att registrering är en förutsättning för ett alkoholtillstånd. Någon godkännandeprövning som tillämpades fram till 2009 finns inte längre för den typ av verksamhet som är aktuell för utskänkningstillstånd.

Resultatet av riktlinjernas utformning är att många företagare anmäler en verksamhet som ännu inte finns till miljöförvaltningen vilket skapar mycket extra arbete. Sedan beviljas inte alla dessa verksamheter serveringstillstånd vilket innebär att förvaltningen registrerar och fakturerar en verksamhet som aldrig kommer till stånd. Det föranleder mycket trassel med fakturering (eftersom verksamheten aldrig startat vill den inte betala de lagstadgade tillsynsavgifterna).

Både verksamhetsutövare och Livsmedelskontrollen upplever stor frustration över detta onödiga arbete som generas av Tillståndsenheten. Däremot kan, på samma sätt som anges ovan angående buller, t ex dålig hygien eller dåligt handhavande av livsmedel leda till nämnden stänger eller begränsar verksamheten. Om livsmedelslokalernas lämplighet på förhand ska granskas och godkännas så kan Tillståndsenheten själva ombesörja sådana granskningar. Sammantaget önskar Livsmedelskontrollen att alla hänvisningar till avdelningen i riktlinjerna tas bort. Det är även önskvärt att handläggare vid Tillståndsenheten snarast upphör med att hänvisa till Livsmedelskontrollen under tillståndsprcessen med felaktiga krav om godkända diskmaskin, annan utrustning eller planlösning.

Trafik- och renhållningsnämnden

Trafik- och renhållningsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 21 maj 2014 att överlämna kontorets tjänsteutlåtande som svar på remissen från kommunstyrelsen.

Trafikkontorets tjänsteutlåtande daterat den 22 april 2014 har i huvudsak följande lydelse.

Kontoret redovisar här sina synpunkter i två delar. Dels de synpunkter som har direkt koppling till själva remissmaterialet, alltså riktlinjerna. Dels de övriga synpunkter kontoret har på den gemensamma hanteringen av uteserveringar i staden. Det är aspekter som inte berörs direkt i riktlinjerna, men som kontoret väljer att framföra eftersom de indirekt berörs av riktlinjerna.

Riktlinjerna

Trafikkontoret berörs av tillståndsgivningen för servering, främst genom de uteserveringar på offentlig plats som kräver polistillstånd med markupplåtelse enligt ordningslagen.

Dessa tillstånd utgör en av de största ärendegrupperna inom kontorets markupplåtelseverksamhet, och är också upphov till många synpunkter, klagomål och förslag som inkommer till kontoret varje år.

I riktlinjerna konstateras, avseende offentlig plats, att när polistillstånd finns (i riktlinjerna kallat ”marktillstånd”), så kan serveringstillstånd ges tämligen omgående fram till 22.00. Vid sökt serveringstid efter 22.00, eller om serveringen är tänkt att ske på en innergård, så ska även möjliga störningar för omkringboende beaktas och ansökan remitteras till miljöförvaltningen, och bör remitteras till polismyndigheten, för bedömning av möjliga störningar. I de fall serveringstiden inne i restaurangen sträcker sig till en senare tidpunkt än den tid som gäller för uteserveringen, så ska uteserveringen vara utrymd senast en halvtimme efter den tidpunkt som gäller för uteserveringen. Enligt de föreslagna riktlinjerna är alltså socialnämndens beslut om serveringstillstånd för uteserveringar avhängigt trafikkontorets beslut, såvida inte miljöförvaltningen (eller eventuellt polismyndigheten) gör en annan bedömning avseende möjliga störningar för boende avseende servering efter 22.00 eller på innergårdar. Det är oförändrat i förhållande till de nu gällande riktlinjerna och Trafikkontoret har ingenting att invända mot den ordningen.

I riktlinjerna slås också fast att en uteservering ska vara avgränsad på ett sådant sätt att gästerna ska kunna förstå var uteserveringen börjar och slutar. Avgränsningen ska vara tydlig, men den ska också ta hänsyn till funktionshinderens möjlighet att få tillträde till uteserveringen. Även detta är oförändrat i förhållande till nuvarande riktlinjer, och kontoret tillstyrker detta.

Övriga synpunkter

Som nämnts är uteserveringar en av de största ärendegrupperna i kontorets markupplåtelseverksamhet. Eftersom markupplåtelser berör ianspråktagande av offentlig plats så är de också en viktig och betydande del av gaturummet. Därför påverkar de också alla områden som berörs av utformandet av gaturummet. Det handlar om tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning, framkomlighet, gestaltningen av gaturummet, mm.

I likhet med alla företeelser som är avsedda att finnas på platsen under längre tid, får uteserveringar en något mer strategisk karaktär än de kortare tillstånd som utfärdas för mer tillfälliga och kortvariga företeelser. Det gäller naturligtvis för själva tillståndshavaren som kanske räknar med uteserveringen, eller ett befintligt tillstånd, i sin affärsplan. Det gäller dock också för trafikkontoret som måste ta hänsyn till dessa faktorer, både när trafikföringen på gatan måste förändras av olika skäl, men också när gestaltningen av gaturummet planeras vid större utvecklingsprojekt.

I de flesta fall innebär detta inte någon utmaning. Uteserveringen har en logisk plats utifrån tillgängligt utrymme och gällande riktlinjer för framkomlighet och tillgänglighet. Gatan underhålls planmässigt och det finns en självklar hantering utifrån befintliga regler, rutiner och riktlinjer.

I de fall ett större grepp tas om en plats eller gata, och ett gaturum ska planeras, utformas och gestaltas, med de många hänsyn som måste beaktas i ett sådant arbete, kan dock nya frågeställningar aktualiseras. För trafikkontoret är uteserveringar inte bara en utkomstmöjlighet för en näringsidkare, och ett tillstånd som ska prövas enligt ordningslagen. Det är också en integrerad och naturlig del av en stadsmiljö, som måste hanteras tillsammans med alla andra funktioner och behov som kontoret måste ta hänsyn till i sin planering och förvaltning av gaturummet (se bilaga 4). Trafikkontoret önskar därför att riktlinjerna används på ett sådant sätt, och ges en sådan betydelse, att de också fortsättningsvis möjliggör lösningar på konkreta utmaningar vid hanteringen av offentlig plats i en allt tätare stadsmiljö som ska möta en lång rad olika krav och förväntningar på en begränsad yta. Där utgör uteserveringar *ett* av många inslag som förväntas förekomma i en stadsmiljö, och de utgör därmed ibland en integrerad del av planeringen och gestaltningen av offentlig plats. Trafikkontoret ser därför fram emot ett fortsatt konstruktivt samarbete kring dessa frågor när så krävs.

Bromma stadsdelsnämnd

Bromma stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 15 april 2014 att godkänna förvaltningens svar på remissen.

Bromma stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 12 februari 2014 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ansluter sig till Socialnämndens beslut.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 10 april 2014 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen

Reservation anfördes av Rosa Lundmark (V), Kristina Öberg, Jimmy Lindgren och Parvin Araghi alla (S), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Sarah Johansson m.fl. (MP), *bilaga 1*.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 26 februari 2014 har i huvudsak följande lydelse.

Sammanfattningsvis anser förvaltningen att förslaget till riktlinjer ger en god och omfattande vägledning för hur handläggningen av serveringstillstånd ska gå till. Förvaltningen har inget att erinra mot förslaget och föreslår att stadsdelsnämnden godkänner riktlinjerna.

Farsta stadsdelsnämnd

Farsta stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 15 april 2014 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation anfördes av Gunnar Sandell m.fl. (S) och Lars Bäck (V), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av Mariana Moreira Duarte m.fl. (MP), *bilaga 1*.

Farsta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 28 februari 2014 har i huvudsak följande lydelse.

Det är positivt att de nuvarande riktlinjerna har setts över och anpassats till förändringar i alkohollagen. Det är också bra att de har förtydligats så att den som vill söka tillstånd kan förutse om verksamheten som planeras kan komma att få ett tillstånd.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 10 april 2014 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation anfördes av Kerstin Tholin (V), *bilaga 1*.

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 5 mars 2014 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen anser att riktlinjerna som helhet är bra, men har en kommentar. Förvaltningen anser att det bör ske ett förtydligande när det gäller gemensamma serveringsytor (som i gallerior och liknande) när arrangemang riktar sig till ungdomar. I riktlinjerna står att större försiktighet vid dessa fall ska iakttas. Här kan man tänka sig ett förtydligande om vad försiktighet innebär, till exempel genom att ta fram en

checklista som stöd för krögarna.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 10 april 2014 att godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande som sitt svar remissen.

Särskilt uttalande gjordes av Leif Larsson (V), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Birger Nord m.fl. (MP), *bilaga 1*.

Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 17 mars 2014 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsdelsförvaltningen är positiv till förslaget till riktlinjer för serveringstillstånd och anser att det är väl genomarbetat och ändamålsenligt. Programmet har förutsättningar att bidra till att säkerställa rättssäkerhet och likabehandling i staden när det gäller tillståndsgivning och tillsyn av alkoholservering.

Ett varierat och rikt utbud av restauranger samt generösa serveringstider är en tillgång för Stockholms stad och dess invånare. I takt med ett rikt uteliv har alkoholkonsumtionen på Stockholms krogar ökat. En fördel med att alkoholkonsumtionen flyttat in på restaurangerna kan ha viss betydelse då det där bör råda en större social kontroll.

Effekten av en hög alkoholkonsumtion kan avläsas inne på restaurangerna och i dess omgivningar, på gator och torg, med ett ökat våld som resultat. Alkoholens negativa sidor avspeglas också i ett ökat antal unga och vuxna med alkoholproblem. I en tid när antalet unga med alkoholproblem är högt, är en restriktiv och ansvarsfull alkoholservering, ur social synvinkel, betydelsefull.

En av orsakerna till den negativa utvecklingen av antalet våldsbrott är den höga alkohol- och drogkonsumtion i samhället. En övervägande stor andel av dem som misshandlar och de som blir misshandlade är alkoholpåverkade. Studier visar även att det ofta är män mellan 16 och 24 år som är mest våldsbenägna. Erfarenheter från centrala delar av staden pekar på att sena tider i relativt hög grad lockar till sig dem som redan är påverkade. Risker för överservering är därmed stor, vilket som tidigare nämnts, ofta leder till våld och skadegörelse som konsekvens.

Ett nödvändigt inslag i arbetet med att minska brottsligheten, öka tryggheten och sänka alkoholkonsumtionen är att utveckla och tillämpa effektiva brottsförebyggande strategier. Att minska andelen berusade personer på restauranger och krogar är sannolikt en av de effektivaste metoderna för att minska risken för våld och hot på krogar och i dess närhet. Ett nära samarbete mellan tillsynsansvariga, stadsdelsförvaltningarna och polisen med flera är i högsta grad nödvändig för att nå detta mål.

I riktlinjerna framkommer att ”Alkoholservering ska ingå i ett seriöst sammanhang. Vid bedömning av ansökningar om serveringstillstånd i samband med idrottsevenemang och evenemang där barn och ungdomar är en del av målgruppen bör särskild försiktighet iakttas”.

Stockholms stad har generellt en positiv inställning till restaurang- och nöjesverksamhet. Förutsättningen är att den bedrivs på ett sätt som inte leder till ordningsproblem, märkbart påverkade gäster eller att underåriga serveras.

En restriktiv hållning till överservering och serveringstider medför att resurser kan frigöras för polisens förebyggande arbete, vilket kan ha stor betydelse för tryggheten i Stockholms stad.

Det nya ”Förslag till riktlinjer för serveringstillstånd” följer stadens och alkohollagens intentioner om att minska alkoholens skadeverkningar. De ger också stöd till Stockholms stads tre övergripande mål: 1. Det ska vara tryggt att gå på krogen, 2. Det ska vara lätt att vara krögare och 3. Det ska vara konkurrens på lika villkor i restaurangbranschen.

Riktlinjerna har förutsättningar att bidra till en förbättrad situation på stadens restauranger.

Kungsholmens stadsdelsnämnd

Kungsholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 10 april 2014 att besvara remissen med förvaltningens tjänsteutlåtande.

Reservation anfördes av Jan-Åke Porseryd m.fl. (S), Anders Ödmark m.fl. (MP) och Reijo Kittilä (V), *bilaga 1*.

Kungsholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 13 februari 2014 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsdelsnämnderna ska lyfta fram de sociala aspekterna när ansökningar om serveringstillstånd ska avgöras. Förvaltningen brukar också kommentera till exempel tillgänglighetsaspekten i lokaler, och hoppas att hänsyn tas till detta liksom till kommentarer från lokala rådet för funktionshinderfrågor.

Förvaltningen har i övrigt inget att erinra och ställer sig positiv till Socialnämndens förslag om ändrade riktlinjer för serveringstillstånd.

Förvaltningen föreslår att tjänsteutlåtandet utgör svar på remissen.

Norrmalms stadsdelsnämnd

Norrmalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 15 april 2014 att besvara remissen med förvaltningens tjänsteutlåtande.

Reservation anfördes av Barbro Borg och Dan Guillou (båda MP), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av Åsa Tillberg (V), *bilaga 1*.

Norrmalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 6 mars 2014 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen har inget att invända mot förslaget till nya riktlinjer för serveringstillstånd. De föreslagna riktlinjerna ger en bra vägledning både när det gäller handläggning av ansökningar om tillstånd och tillsyn av servering och marknadsföring av alkohol.

Riktlinjerna kan även ge både krögare och allmänheten en bra information om vad som gäller vid servering av alkohol.

De nya bestämmelserna i alkohollagen innebär bland annat att lägre krav ställs på att den som får tillstånd till alkoholservering också ska erbjuda lagad mat gör att även enklare restauranger och en del caféer kommer att kunna få tillstånd. Som förvaltningen ser det kan detta i sin tur innebära att alltfler ungdomar söker sig till dessa restauranger och caféer. Förvaltningen vill framhålla vikten av en i dessa fall restriktiv bedömning av ansökningar om tillstånd som ett led i det arbete som i övrigt bedrivs i staden för att minska de ungas bruk av alkohol.

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 10 april 2014 att förvaltningens tjänsteutlåtande utgör svar på remissen.

Reservation anfördes av Birgitta Hald-Svensson m.fl. (MP), och Leo Ahmed (V), *bilaga 1*.

Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 27 mars 2014 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsdelsförvaltningen är positiv till de föreslagna riktlinjerna för serveringstillstånd. I Rinkeby-Kista finns för närvarande 41 objekt med serveringstillstånd, varav 10 för slutna sällskap, som därmed omfattas av stadens riktlinjer.

Stadsdelsförvaltningen ser positivt på att riktlinjerna ändras för att anpassas till förändringar i alkohollagen samt till behov av vägledning vid handläggning och beslut. Förvaltningen föreslår att det i sista stycket på sidan 22 ”... medan större försiktighet bör råda vid arrangemang som riktar sig till ungdomar...” förtydligas och exemplifieras vad som avses med *större försiktighet*.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd

Skarpnäcks stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 27 mars 2014 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande svar på remissen.

Reservation anfördes av Ewa Larsson m.fl. (MP), *bilaga 1*.

Skarpnäcks stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 27 februari 2014 har i huvudsak följande lydelse.

Det är positivt att de nuvarande riktlinjerna revideras och att nämnda förtydliganden görs. Återkommande översyn är nödvändig bland annat eftersom lagstiftningen förändras.

Förvaltningen har inget att erinra mot förslaget och föreslår att nämnden godkänner förslaget till riktlinjer för serveringstillstånd.

Skärholmens stadsdelsnämnd

Skärholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 27 mars 2014 att godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Skärholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 27 februari 2014 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen anser att riktlinjerna som helhet är bra, men har en kommentar.

Förvaltningen anser att det bör ske ett förtydligande när det gäller gemensamma serveringsytor där arrangemang riktar sig till ungdomar. I riktlinjerna står att försiktighet ska iakttas. Vad innebär försiktighet, detta bör förtydligas. Ett sätt att förtydliga detta är att arbeta fram en checklista för krögare där det tydligt beskrivs hur detta ska se ut samt kan fungera som ett stöd för dem i sitt arbete. Denna checklista kan biläggas riktlinjerna.

Ungdomar skiljer sig från vuxna när det gäller relationen till alkohol. De vet ofta inte hur mycket de tål samt behöver ha mer ”tillsyn” när de intar alkohol. Det är en av de grundläggande anledningarna till att Sverige har en 18 års gräns på restaurang och en 20 års gräns när det gäller att själv inhandla sin alkohol.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 10 april 2014 att besvara remissen med förvaltningens tjänsteutlåtande.

Reservation anfördes av Awad Hersi och Derya Uzel (båda MP), *bilaga 1*.

Spånga-Tensta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 17 mars 2014 har i huvudsak följande lydelse.

Riktlinjerna som utgår från alkohollagens regler ger staden ett utrymme att utveckla sin alkoholpolitik. Stadsdelsnämndernas inflytande över tillståndsgivningen koncentreras till det som är ett lokalt intresse. Detta brukar i regel vara den sociala bedömningen, där olika faktorer i restaurangens närhet vägs in. Att servera alkoholdrycker är ett ansvarsfullt uppdrag. Det är tillståndshavarens ansvar att se till att verksamheten inte leder till ordningsproblem, märkbart påverkade gäster eller att underåriga serveras.

Syftet med de kommunala riktlinjerna är att den som söker tillstånd ska kunna förutse om en verksamhet som planeras kan ges tillstånd samt att ge vägledning vid handläggning och beslut så att ansökningar om serveringstillstånd behandlas lika inom kommunen. Förvaltningen är positiv till att stadsdelsnämndernas yttranden beaktas vid en slutgiltig bedömning och att den lokala kompetensen ses som en viktig del i tillståndsprövningen.

Södermalms stadsdelsnämnd

Södermalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 10 april 2014 att besvara remissen med förvaltningens tjänsteutlåtande.

Södermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 11 mars 2014 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen är positiv till de förtydliganden som gjorts i förslaget till riktlinjer samt att riktlinjerna anpassas efter gällande lagstiftning.

Vad förvaltningen saknar i förslaget är hur tillgänglighetsfrågor kan komma in som en naturlig del i stadens kontakter med näringsidkare som driver restaurangverksamhet. Både i samband med ansökan om serveringstillstånd och vid tillsyn bör information om tillgänglighet ges. I avsnittet om uteserveringar anges att serveringsytans avgränsning ska var tydlig *”men den ska också ta hänsyn till funktionshindrades möjlighet att få tillträde till uteserveringen”*. Förvaltningen anser att riktlinjerna även ska ange att serveringslokalen bör vara så beskaffad att den är tillgänglig för personer med funktionsnedsättning.

Förvaltningen föreslår att remissen besvaras med detta tjänsteutlåtande.

Älvsjö stadsdelsnämnd

Älvsjö stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 24 april 2014 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Särskilt uttalande gjordes av Emelie Roxby Scüsseleder m.fl. (V), *bilaga 1*.

Älvsjö stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 25 mars 2014 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsdelsförvaltningen tycker det är bra att riktlinjerna uppdateras med hänsyn till gällande lagstiftning och att det förtydligas vilka bedömningar som gäller för ansökningarna.

Stadsdelsnämndens roll i tillståndshanteringen är begränsad till den lokala bedömningen, vilket dock ska tillmätas stor vikt vid bedömningen. Remisstiden för stadsdelsnämndens yttrande ska liksom hittills vara endast en månad och detta för att hålla nere handläggningstiden för ansökningarna, vilket i sig är vällovligt. I riktlinjerna uttrycks förståelse för att det kan vara svårt för stadsdelsnämnden att hinna yttra sig inom den angivna tiden och att beslut kan komma att fattas även utan detta underlag. Det är något motsägelsefullt att stadsdelens yttrande ska väga tungt, samtidigt som förutsättningarna inte riktigt ges för att hinna inkomma med synpunkter. Antalet ansökningar om serveringstillstånd i Älvsjö är relativt begränsat och förvaltningen kommer liksom tidigare att försöka avge yttranden inom den korta remisstid som står till buds.

Östermalms stadsdelsnämnd

Östermalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 10 april 2014 att godkänna tjänsteutlåtandet som svar på remissen.

Reservation anfördes av Jaime Barrios m.fl. (V), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Birgit Marklund Beijer m.fl. (S), *bilaga 1*.

Östermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 19 mars 2014 har i huvudsak följande lydelse.

Östermalms stadsdelsförvaltning anser liksom socialförvaltningen att de förtydliganden som har gjorts i förslaget gör att det bör bli lättare för den som planerar att ansöka om ett serveringstillstånd att förutse om staden kommer att tillstyrka eller att avslå en ansökan. Det bör också kunna leda till att stadens administration kring tillståndsgivning belastas av färre ärenden där det är uppenbart att tillstånd inte kommer att beviljas.

I det nya förslaget till riktlinjer har inte stadsdelsnämndens uppdrag ändrats och förvaltningen ser inte heller några behov av tillägg för att uppdraget ska kunna utföras. Den sociala bedömningen kvarstår såsom tidigare utifrån ett lokalt intresse, vilket också i hög grad inkluderar en bedömning av risken för tillhåll på serveringsstället för unga personer. Fältassisternas erfarenheter och kunskap är i sammanhanget mycket värdefulla.

Mot bakgrund av behovet av polisiära insatser nattetid kring Stureplan vill förvaltningen understryka förslagets inriktning mot en ännu mer noggrann prövning av alkoholserveringstillstånd kl 03.00-05.00.

En uteservering ska enligt förslaget vara avgränsad på ett sådant sätt att gästerna kan förstå var serveringen börjar och slutar. Avgränsningen ska vara tydlig och ta hänsyn till att uteserveringen också ska ge tillträde till personer med funktionsnedsättning. Rådet för funktionshinderfrågor på Östermalm vill gärna se att antalet platser på uteserveringen anges på något sätt, t ex ett tydligt anslag på lämpligt ställe. Rådets uppfattning är att det inte ovanligt att så många platser som möjligt trycks in inom avgränsningen, vilket i många fall omöjliggör tillträde för personer med funktionsnedsättning.

Östermalms stadsdelsförvaltning föreslår nämnden att stödja förslaget till nya riktlinjer för serveringstillstånd i dess helhet.

Kommunstyrelsens råd för funktionshinderfrågor

Kommunstyrelsens råd för funktionshinderfrågor beslutade vid sitt sammanträde den 22 april 2014 att lämna följande yttrande över remissen.

Funktionshinderrådet tycker att det är anmärkningsvärt att staden inte använder detta verktyg i stadens arbete för att göra staden tillgänglig för alla medborgare.

I stadens regler för serveringstillstånd skall det stå att för att man skall få tillstånd så skall man ha kunskap om bemötande och tillgänglighet. I stället så står det i förslaget att hänsyn ska tas till tillgängligheten vilket rådet ser som en ytterst beklaglig och svag skrivning. Det kan inte ses någon begränsning då det skall gälla för alla.

Storstockholms brandförsvär

Storstockholms brandförsvars yttrande daterat den 3 mars 2014 har i huvudsak följande lydelse.

SSBF:s uppfattning är att den sökandes skyldighet att redovisa sitt brandskydd bör tydliggöras i de nya riktlinjerna. Det bör vara en självklarhet att de sökande, för att få serveringstillstånd, med relevant dokumentation ska kunna visa att lokalen är lämplig ur brandskyddssynpunkt samt hur många personer lokalen är lämplig (dimensionerad)

för. Med lämplig dokumentation avses:

- Intyg som verifierar att det finns ett giltigt bygglov alternativt en bygganmälan om ändrad verksamhet/lokal lämnats till stadsbyggnadskontoret
- En brandskyddsdokumentation upprättad av brandsakkunnig
- En dokumentation som beskriver hur brandskyddsarbetet kommer att bedrivas

Motiv till yttrande

SSBF får varje år in 150-250 remisser som avser serveringstillstånd och där uppgifter är att bistå tillståndsenheten med bedömning av huruvida den tilltänkta lokalen är lämplig eller inte ur brandskyddssynpunkt. Detta förfarande har en lång tradition och går årtionden tillbaka. Traditionen kan bl.a. härledas till den roll brandförsvaret hade före 1987 då i stort sett alla bygglovsärenden remitterades till brandförsvaret.

Uppgiften var bl.a. att bistå byggnadsnämnden och säkerställa att byggnader uppfördes på ett sådant sätt som bygglagstiftningen avsåg när det gäller byggnadstekniskt brandskydd. Denna ordning ledde bl.a. till att brandförsvaret hade en god inblick i och kunskap om hur stadens lokaler och bygganden var utförda samt om de särskilda villkor enskilda bygglov ibland förenats med.

I och med 1987 års Plan o Bygglag förändrades byggprocessen bl.a. genom att brandförsvarets roll som obligatorisk remissinstans utgick. Byggprocessens parter kom istället att utgöras av byggherre och dennes anlitade brandkonsulter samt byggnadsnämnd. En konsekvens av dessa förändringar är bl.a. att SSBF inte längre har tillgång till de ritningar eller andra underlag som behövs för att bedöma en specifik lokals lämplighet som samlingslokal/utskänkingsställe. SSBF:s uppskattning ger vid handen att c:a 400-600 arbetstimmar/år läggs på denna uppgift. Den omfattande handläggningstiden förklaras inte bara av tidsödande platsbesök utan även av att SSBF:s handläggare allt oftare ser sig tvungna att kontakta stadsbyggnadskontoret för att få klarhet i om det finns bygglov för den sökta verksamheten. Att bygglov saknas är inte särdeles vanligt men förekommer och det är olyckligt om en kommunal tillståndsmyndighet ger tillstånd för en verksamhet som en annan kommunal myndighet inte har beviljat bygglov för.

Övrigt

SSBF utgör gärna ett stöd för tillståndsmyndigheten vid bedömning av serveringslokalers lämplighet ur brandskyddssynpunkt. Inte bara för att det är en skyldighet enligt Förvaltningslagen utan också för att det ger oss information om nyetableringar och förändringar i ägarförhållanden m.m. inom krognäringen. Information som kan vara viktiga underlag i såväl vår operativ som förebyggande verksamhet. SSBF menar dock att ett fullgott underlag utgör en förutsättning för att SSBF i sin roll som remissinstans ska kunna hjälpa tillståndsenheten med en sådan bedömning. Denna hållning redovisades redan i remissvar (Dnr 102-1949/07) vid den förra revideringen av riktlinjerna (KS 325-4549/2007).

Bransch- och arbetsgivarorganisationen Visita

Bransch- och arbetsgivarorganisationen Visitas yttrande daterat den 15 april 2014 har i huvudsak följande lydelse.

Handläggningstider vid ansökan (sid. 5-7)

Visita Stockholm anser att kommunens målsättning när det gäller handläggningstider vid ansökningar om serveringstillstånd bör komma till tydligare uttryck än vad som är fallet i det föreliggande förslaget till riktlinjer. Vi föreslår att en servicegaranti införs och att handläggningstiderna begränsas till högst tre veckor från det att ansökan är komplett.

Vi hänvisar i detta sammanhang också till Näringslivets Regelnämnds (NNR) rapport ”Serveringstillstånd – handläggningstider, servicegarantier, avgifter och tillsyn” från 2013, där bland annat följande rekommendationer ges:

”Alla kommuner ska ha en servicegaranti för serveringstillstånd. Servicegarantin bör innehålla ett åtagande för kommunen att fatta beslut om ett serveringstillstånd inom en viss given tid, liksom att tillståndsavgiften minskas eller efterskänks om kommunen inte uppfyller garantin. Garantin bör även innehålla åtaganden om att företagen tillförsäkras tydlig information om vad en ansökan ska innehålla, hur och när beslut fattas samt vem de kan vänta sig till med frågor och klagomål.

Kommunerna bör ta maximalt tre veckor på sig att fatta beslut om serveringstillstånd. Ju snabbare ett tillstånd medges desto fortare kan företaget komma igång med sin verksamhet. Det är redan idag möjligt för vissa kommuner att fatta beslut om ett serveringstillstånd inom tre veckor från det att ansökan är komplett, varför denna tidsperiod bör gälla som huvudregel för samtliga kommuner och innefattas i en servicegaranti. Kommunerna bör även mäta och kategorisera olika ärendetyper med avseende på handläggningstider och sätta mål därefter.”

Tillfälliga tillstånd till slutna sällskap och tillfälliga förändringar (sid. 7)

Här anges att en ansökan ska ges in senast tio arbetsdagar före det aktuella evenemanget för att hinna behandlas. Visita Stockholm vill framhålla att det ibland inte är möjligt för en sökande av serveringstillstånd att ha en sådan framförhållning, beroende på när den aktuella beställningen av arrangemanget kommer in. Det är därför viktigt att även ansökningar som kommer in senare prioriteras och behandlas.

Polismyndighetens remissyttranden (sid. 11)

Visita anser att det av riktlinjerna bör framgå tydligt att polismyndigheten i sitt remissyttrande ska redovisa samtliga omständigheter som ligger till grund för myndighetens bedömning i det enskilda fallet, vilket framgår av 8 kap. 11 § alkohollagen. Det bör betonas att det är vad polismyndigheten uttrycker beträffande den individuella ansökan i det enskilda fallet som ska beaktas av kommunen, inte allmänna och generellt hållna synpunkter beträffande exempelvis servering efter vissa tidpunkter.

Det kan tilläggas att ovanstående bör äga tillämpning beträffande samtliga remissinstanser.

Ljudnivåer (sid. 12-13)

I de föreslagna riktlinjerna hänvisas till vissa av miljöförvaltningen utarbetade nivåer avseende ljudisolering som skulle krävas för att bevilja serveringstillstånd efter kl. 22.00 om det finns bostäder i direkt anslutning till restaurangen. Det handlar om miniminivåer för ljudisolering som miljöförvaltningen i Stockholms stad tog fram i samarbete med en akustikkonsult under år 1995. Dessa miniminivåer är enligt förslaget följande:

- Restaurang eller café utan musik: 61 dB ($R'w + C50-3150$)
- Pub utan musik: 65 dB ($R'w + C50-3150$)
- Pub, restaurang eller café med musik: 70 dB ($R'w + C50-3150$)

Visita Stockholm vill framhålla att det vid en prövning av en ansökan om serveringstillstånd är situationen i det enskilda fallet som ska prövas och att ett beslut måste motiveras utifrån de omständigheter som föreligger i det enskilda fallet. Dessa föreslagna nivåer avseende ljudisolering förekommer inte i någon lagstiftning och måste i flera avseenden anses vara svåra att tyda och förstå. Man måste exempelvis fråga sig vad som i praktiken skiljer en "Restaurang eller café utan musik" från en "Pub utan musik". Det vill säga – vad är definitionen på "pub" respektive en "restaurang" i detta fall, vem avgör detta och varför ställs enligt dessa nivåer generellt högre krav på isoleringen i det som anses vara en "pub" än i det som är en "restaurang"? Att utgå från att ljudnivån alltid är högre i vad som betecknas som en "pub" än vad som är fallet i en "restaurang" framstår inte som rimligt och kan leda till svåra tillämpningsproblem i praktiken.

Vidare kan tänkas situationer där boende i anslutning till ett serveringstillstånd inte upplever störningar trots att ljudisoleringen i och för sig inte når upp till de nivåer som anges av miljöförvaltningen. I de fallen bör naturligtvis serveringstillstånd beviljas trots att en viss isoleringsnivå inte är för handen, eftersom det då inte kan anses föreligga någon störningsrisk.

Beträffande ljudnivåer ska också poängteras att Socialstyrelsen har utfärdat allmänna råd med riktvärden för buller inomhus (SOSFS 2005:6), varför behovet av dessa miniminivåer avseende isolering enligt förslaget måste ifrågasättas.

Ytterligare ett problem när det gäller dessa föreslagna miniminivåer för ljudisolering är att de är mer långtgående och ställer högre krav på en tillståndshavare än den statliga myndigheten Boverket gör i sina Byggregler (BBR). Vid bygglovspliktig nyetablering av restaurang ställs krav på ljudmiljö enligt BBR motsvarande ljudklass C i Svensk standard SS 25267:2004, vilket innebär lägst $R'w + C50-3150 \geq 57$ dB då musik ej uppges som verksamhetsinriktning. I de nu föreslagna riktlinjerna ställs i motsvarande situation ett högre krav om 65 dB ($R'w + C50-3150$) om det handlar om en "pub" utan musik respektive 61 dB ($R'w + C50-3150$) om det handlar om en "restaurang eller café" utan musik. Detta innebär att situationer kan uppstå där ljudisoleringen i en lokal uppfyller den statliga myndigheten Boverkets

krav på ljudisolering, men inte de högre krav som miljöförvaltningen i Stockholms stad har ställt upp och nekas serveringstillstånd av den anledningen. Visita Stockholm motsätter sig även att det i Stockholm ställs högre krav än vad som anges i BBR avseende ljudisolering av lokaler.

Uteserveringar – Ljudnivåer (sid. 13)

I förslaget anges att det för senare serveringstid än kl. 22.00 i uteservering krävs att risken för störningar till närboende är liten. Visita Stockholm vill i detta sammanhang betona att vi anser att ett levande och varierat restaurang- och nöjesliv i en stad som Stockholm också förutsätter tillgång till ett rikt utbud av uteserveringar även efter kl. 22.00.

Vi får signaler från medlemsföretag om att det är alltför svårt att beviljas serveringstid efter kl. 22.00 i en uteservering, trots att det inte finns uppenbara omständigheter som talar emot att bevilja senare serveringstid. Vi anser att det är viktigt att det i varje enskilt fall görs en noggrann bedömning av möjligheterna att servera efter kl. 22.00 i en uteservering, så att inte ansökningar om serveringstid efter kl. 22.00 i uteserveringar avstyrks och avslås slentrianmässigt. Den angivna tiden efter vilken högre krav ställs – kl. 22.00 – bör numera också kunna senareläggas till åtminstone kl. 23.00 eller 24.00. Myndighetens utgångspunkt bör inte vara att en uteservering kommer att inverka störande efter kl. 22.00.

Prövotider (sid. 13)

Här anges att det efter en provotid är tillståndshavaren som ansvarar för att ansöka om stadigvarande serveringstillstånd om sådant önskas efter en provotid. Vi anser att detta kan medföra onödig administration för företagen och dessutom en onödig risk för att företag helt enkelt glömmar att ansöka om stadigvarande tillstånd efter en provotid. Principen bör därför istället vara att ett tillstånd med provotid övergår till ett stadigvarande tillstånd med automatik om inga omständigheter som talat emot detta uppstår under provotiden.

Tillstånd för serveringar efter kl. 03.00 (sid. 19)

Under p. 1 anges att – för att komma ifråga för senare serveringstillstånd än kl. 03.00 – ”Beslut om fler än en erinran (under de senaste två åren) på grund av återkommande problem med serveringen får inte ha fattats för den restaurang som sökanden bedrivit till kl. 03.00. Det samma gäller vid varning. Vid enstaka erinran ska ett års karenstid gälla”.

Visita Stockholm anser att denna riktlinje är alltför strängt formulerad och ger uttryck för en skärpning i förhållande till vad som tidigare har gällt. Innebörden är bland annat att en innehavare av serveringstillstånd inte skulle kunna komma ifråga för serveringstid efter kl. 03.00 om företaget under det senaste året har meddelats en erinran. Vi menar att en bedömning även i dessa fall måste göras utifrån de individuella förhållandena i den enskilda situationen. Det kan finnas fall där det är uppenbart orimligt att en erinran som meddelades till följd av en mindre förseelse för

exempelvis ett knappt år sedan medför att serveringstid efter kl. 03.00 omöjliggörs. Det är viktigt att det i varje enskilt fall istället görs en helhetsbedömning avseende sökanden.

Serveringstider före kl. 11.00

Det finns inget hinder i alkohollagen för att en kommun beviljar serveringstider såväl före som efter de så kallade normaltiderna 11.00 respektive 01.00. I de föreslagna riktlinjerna anges att den senaste serveringstiden i Stockholms stad är till kl. 05.00. Beträffande serveringstider före kl. 11.00 finns däremot ingen vägledning att hämta i riktlinjerna. Visita föreslår att riktlinjerna kompletteras med information om vilka förutsättningar som gäller för att beviljas serveringstillstånd före kl. 11.00.

Tillfälliga serveringstillstånd till allmänheten (sid. 24)

Under p. 8 att ”Servering av spritdrycker bör inte medges med undantag av servering till slutna sällskap inom ramen för arrangemanget”.

Visita Stockholm motsätter sig denna begränsning i riktlinjerna. Det finns i alkohollagen inget hinder för att bevilja tillstånd även för servering av spritdrycker i dessa sammanhang. Bedömningen av vilka alkoholdrycker som medges servering av måste bedömas i det enskilda fallet.

STAD-samarbetet (sid. 27)

Här anges ”branschorganisationen Visita”. Det bör stå ”bransch- och arbetsgivarorganisationen Visita”.

Reservationer m.m.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Rosa Lundmark (V), Kristina Öberg, Jimmy Lindgren och Parvin Araghi alla (S) enligt följande.

1. Nämnden tillstyrker i huvudsak förvaltningens förslag
2. Dessutom vill vi framföra följande

Det innebär ett stort ansvar för tillståndshavarna att få serveringstillstånd, vilket dessutom är ekonomiskt fördelaktigt för restaurangägarna. Ett minimikrav från stadens sida utöver de föreslagna riktlinjerna bör därför vara att alla gäster ska vara välkomna på restaurangen. Tyvärr är det inte så idag. Många restauranger är otillgängliga för personer med funktionsnedsättningar, vare sig de är rullstolsburna, allergiker eller har ledarhund.

Vi menar att staden ska ta tillfället i akt och införa villkor om tillgänglighet i riktlinjerna. Enkelt avhjälpta hinder i form av enstaka trappor och trösklar ska kunna åtgärdas direkt medan villkor för större hinder får utformas exempelvis så att ett aktivt arbete ska startas för att öka tillgängligheten. Detta är en likvärdighetsfråga. Personer med funktionsnedsättningar är kunder som alla andra och ger också restaurangen större kundunderlag.

Särskilt uttalande gjordes av Sarah Johansson m.fl. (MP) enligt följande.

Miljöpartiet tycker att det är bra med tydlig information till krögare och allmänhet om vad som gäller för alkoholservering i Stockholm. Det kan finnas ett bekymmer över att en del caféer och andra mötesplatser för ungdomar söker och beviljas serveringstillstånd sedan kraven för detta sänks med den nya alkohollagen. Ansökningar om alkoholtillstånd från populära ungdomsställen ska därför prövas särskilt noggrant ur ett socialt perspektiv. Snabbmatsrestauranger ska inte beviljas serveringstillstånd.

Farsta stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Gunnar Sandell m.fl. (S) och Lars Bäck (V) enligt följande.

Enligt förvaltningens förslag till beslut samt att stadsdelsnämnden även uttalar att vi ställer oss i huvudsak bakom förslaget till nya riktlinjer, som ger tydlig information till krögare och allmänhet om vad som gäller för alkoholservering i Stockholm.

Diskriminering är ett allvarligt problem i samhället och även i Stockholms uteliv. Vi välkomnar att riktlinjerna ger möjlighet att meddela villkor om skyltning vid entrén som anger vilka insläppsregler som gäller. Vi anser att det dessutom ska anges i riktlinjerna att olaglig diskriminering i en krogverksamhet enligt stadens uppfattning är en omständighet som kan medföra att tillståndshavaren enligt 8 kap. 12 § alkohollagen anses olämplig att utöva verksamheten. Upprepad eller systematisk diskriminering ska alltså medföra att serveringstillståndet kan återkallas.

Vi är bekymrade över att en del caféer och andra mötesplatser för ungdomar söker och beviljas serveringstillstånd sedan kraven för detta sänkts med den nya alkohollagen. Det är viktigt att det även på kvällarna finns alkoholfria mötesplatser som upplevs som attraktiva av ungdomar på båda sidor av 18-årsgränsen. Ansökningar om alkoholtillstånd från populära ungdomsställen ska därför prövas särskilt noggrant ur ett socialt perspektiv. Snabbmatsrestauranger ska inte beviljas serveringstillstånd.

Reservation anfördes av Mariana Moreira Duarte m.fl. (MP) enligt följande.

Enligt förvaltningens förslag till beslut samt att stadsdelsnämnden även uttalar att vi ställer oss i huvudsak bakom förslaget till nya riktlinjer, som ger tydlig information till krögare och allmänhet om vad som gäller för alkoholservering i Stockholm.

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Kerstin Tholin (V) enligt följande.

1. Nämnden tillstyrker i huvudsak förvaltningens förslag.
2. Dessutom vill vi framföra följande

Det innebär ett stort ansvar för tillståndshavarna att få serveringstillstånd, vilket dessutom är ekonomiskt fördelaktigt för restaurangägarna. Ett minimikrav från stadens sida utöver de föreslagna riktlinjerna bör därför vara att alla gäster ska vara välkomna på restaurangen.

Tyvärr är det inte så idag. Många restauranger är otillgängliga för personer med funktionsnedsättningar, vare sig de är rullstolsburna, allergiker eller har ledarhund.

Vi menar att staden ska ta tillfället i akt och införa villkor om tillgänglighet i riktlinjerna. Enkelt avhjälpta hinder i form av enstaka trappor och trösklar ska kunna åtgärdas direkt medan villkor för större hinder får utformas exempelvis så att ett aktivt arbete ska startas för att öka tillgängligheten. Detta är en likvärdighetsfråga. Personer med funktionsnedsättningar är kunder som alla andra och ger också restaurangen större kundunderlag.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande gjordes av Leif Larsson (V) enligt följande.

Förvaltningens svar tar upp den allvarliga problematik som är knuten till utskänkning av alkohol. Konsekvenserna för samhället av den ökande alkoholkonsumtionen belyses på ett förtjänstfullt sätt. Det innebär ett stort ansvar för tillståndshavarna att få serveringstillstånd, något som även är ekonomiskt fördelaktigt för restaurangägarna. Vi vill dessutom peka på tillgänglighetsfrågan. Ett minimikrav från stadens sida utöver de föreslagna riktlinjerna bör därför vara att alla gäster ska vara välkomna på restaurangen. Tyvärr är det inte så idag.

Många restauranger är otillgängliga för personer med funktionsnedsättningar, vare sig de är rullstolsburna, allergiker eller har ledarhund. Vi menar att staden ska ta tillfället i akt och införa villkor om tillgänglighet i riktlinjerna. Enkelt avhjälpta hinder i form av enstaka trappor och trösklar ska kunna åtgärdas direkt medan villkor för större hinder får utformas exempelvis så att ett aktivt arbete ska startas för att öka tillgängligheten. Detta är en likvärdighetsfråga. Personer med funktionsnedsättningar är kunder som alla andra och skall ges möjlighet till restaurangbesök på likvärdiga villkor.

Särskilt uttalande gjordes av Birger Nord m.fl. (MP) enligt följande.

Vi instämmer i MP:s reservationstext i socialnämnden.

Kungsholmens stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Jan-Åke Porseryd m.fl. (S), Anders Ödmark m.fl. (MP) och Reijo Kittilä (V) enligt följande.

1. Nämnden tillstyrker i huvudsak förvaltningens förslag
2. Dessutom vill nämnden framföra följande

Det är ekonomiskt fördelaktigt för restaurangägare att få serveringstillstånd. Det borde därför vara ett självklart minimikrav från stadens sida att alla gäster ska vara välkomna på restaurangen. Tyvärr är det inte så idag. Många restauranger är otillgängliga för personer med funktionsnedsättningar, vare sig de är rullstolsburna, allergiker eller har ledarhund.

Att anta nya riktlinjer innebär ett gyllene tillfälle för staden att skärpa kraven och införa villkor om tillgänglighet i riktlinjerna. Särskilt på Kungsholmen där ett stort antal restauranger på senare tid öppnat i mer eller mindre nybyggda lokaler så borde detta inte innebära något oöverstigligt hinder för restaurangnäringen. Enkelt avhjälpta hinder i form av enstaka trappor och trösklar ska åtgärdas direkt. Om det föreligger ett behov av mer omfattande insatser för att åstadkomma en bättre tillgänglighet bör serveringstillståndet villkoras.

Detta är en fråga om allas lika värde. Personer med funktionsnedsättningar är kunder som alla andra och ger också restaurangen större kundunderlag.

Diskriminering är ett allvarligt problem i samhället och även i Stockholms uteliv. Vi välkomnar att riktlinjerna ger möjlighet att meddela villkor om skyltning vid entrén som anger vilka insläppsregler som gäller. Vi anser att det dessutom ska anges i riktlinjerna att olaglig diskriminering i en krogverksamhet enligt stadens uppfattning är en omständighet som kan medföra att tillståndshavaren enligt 8 kap. 12 § alkohollagen anses olämplig att utöva verksamheten. Upprepad eller systematisk diskriminering ska alltså medföra att serveringstillståndet kan återkallas.

Vi är bekymrade över att en del caféer och andra mötesplatser för ungdomar söker och beviljas serveringstillstånd sedan kraven för detta sänkts med den nya alkohollagen. Det är viktigt att det även på kvällarna finns alkoholfria mötesplatser som upplevs som attraktiva av ungdomar på båda sidor av 18-årsgränsen.

Ansökningar om alkoholtillstånd från populära ungdomsställen ska därför prövas särskilt noggrant ur ett socialt perspektiv. Snabbmatsrestauranger ska inte beviljas serveringstillstånd.

Norrmalms stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Barbro Borg och Dan Guillou båda (MP) enligt följande.

1. I huvudsak besluta enligt förvaltningens förslag.
2. Därutöver anföras följande:

Vi ställer oss i huvudsak bakom förslaget till nya riktlinjer, som ger tydlig information till krögare och allmänhet om vad som gäller för alkoholservering i Stockholm.

Diskriminering är ett allvarligt problem i samhället och även i Stockholms uteliv. Vi välkomnar att riktlinjerna ger möjlighet att meddela villkor om skyltning vid entrén som anger vilka insläppsregler som gäller. Vi anser att det dessutom ska anges i riktlinjerna att olaglig diskriminering i en krogverksamhet enligt stadens uppfattning är en omständighet som kan medföra att tillståndshavaren enligt 8 kap. 12 § i alkohollagen anses olämplig att utöva verksamheten. Upprepad eller systematisk diskriminering ska alltså medföra att serveringstillståndet kan återkallas.

Det är viktigt att det även kvällstid finns alkoholfria utemiljöer att vistas i. Ansökningar om alkoholtillstånd från populära alkoholfria uteställen ska därför prövas särskilt noggrant ur ett socialt perspektiv. Snabbmatsrestauranger bör inte beviljas serveringstillstånd.

Reservation anfördes av Åsa Tillberg (V) enligt följande.

1. I huvudsak tillstyrka förvaltningens förslag.
2. Därutöver anför följande:

Det innebär ett stort ansvar för tillståndshavarna att få serveringstillstånd, vilket dessutom är ekonomiskt fördelaktigt för restaurangägarna. Ett minimikrav från stadens sida utöver de föreslagna riktlinjerna bör därför vara att alla gäster ska vara välkomna på restaurangen. Tyvärr är det inte så idag. Många restauranger är otillgängliga för personer med funktionsnedsättningar, vare sig de är rullstolsburna, allergiker eller har ledarhund.

Vi menar att staden ska ta tillfället i akt och införa villkor om tillgänglighet i riktlinjerna. Enkelt avhjälpbara hinder i form av enstaka trappor och trösklar ska kunna åtgärdas direkt medan villkor för större hinder får utformas exempelvis så att ett aktivt arbete ska startas för att öka tillgängligheten. Detta är enlikvärdighetsfråga.

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Birgitta Hald-Svensson m.fl. (MP), och Leo Ahmed (V) enligt följande.

Att delvis godkänna förvaltningens förslag till beslut
Att därutöver anföras:

Vi tycker att de nya riktlinjerna i huvudsak är bra. De ger en tydlig information till krögare och allmänhet om vad som gäller vid alkoholservering i Stockholm.

Diskriminering är ett allvarligt problem i samhället och Stockholms uteliv. Vi välkomnar att skyltning vid entréerna som talar om vilka regler som gäller vid insläpp. Vi tycker att man dessutom ska ange i riktlinjerna att diskriminering kan medföra att tillståndshavaren enligt 8

kap.12 paragrafen i alkohollagen anses olämplig att utöva verksamheten. Upprepad eller systematisk diskriminering ska alltså medföra att serveringstillståndet kan återkallas.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Ewa Larsson m.fl. (MP) enligt följande.

Som svar på remissen vill nämnden speciellt lyfta fram:

Att behovet av att särskilt noggrant pröva alkoholtillstånd ur ett socialt perspektiv studeras vidare

Att snabbmatställen inte beviljas serveringstillstånd

Miljöpartiet ställer sig i huvudsak bakom förslaget till de nya riktlinjerna. De ger tydligare information till krögare och allmänhet om vad som gäller för alkoholservering i Stockholm.

Vi är dock bekymrade över att en del caféer och andra mötesplatser för ungdomar söker och beviljas serveringstillstånd sedan kraven för detta sänkts med den nya alkohollagen. Det är viktigt att det även på kvällarna finns alkoholfria mötesplatser som upplevs som attraktiva av ungdomar på båda sidor av 18-årsgränsen. Ansökningar om alkoholtillstånd från populära ungdomsställen ska därför prövas särskilt noggrant ur ett socialt perspektiv. Snabbmatsrestauranger ska inte beviljas serveringstillstånd.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Awad Hersi och Derya Uzel båda (MP) enligt följande.

Spånga Tensta stadsdelsnämnd beslutar i huvudsak enligt förvaltningen förslag
Därutöver anföras:

Vi ställer oss i huvudsak bakom förslaget till nya riktlinjer, som ger tydlig information till krögare och allmänhet om vad som gäller för alkoholservering i Stockholm.

Det är välkänt att krogdiskriminering är en vanlig kränkning i människors vardagsliv. Vi föreslår anonyma tester, s.k. "situation testning" vilket innebär att staden utövar tillsyn om en viss krog diskriminerar eller inte.

Diskriminering är ett allvarligt problem i samhället och även i Stockholms uteliv. Vi välkomnar att riktlinjerna ger möjlighet att meddela villkor om skyltning vid entrén som anger vilka insläppsregler som gäller. Vi anser att det dessutom ska anges i riktlinjerna att olaglig diskriminering i en krogverksamhet enligt stadens uppfattning är en omständighet som kan medföra att tillståndshavaren enligt 8 kap. 12 § alkohollagen anses olämplig att utöva verksamheten. Upprepad eller systematisk diskriminering ska alltså medföra att serveringstillståndet kan återkallas.

Vi är bekymrade över att det finns en del caféer och andra mötesplatser för ungdomar söker och beviljas serveringstillstånd sedan kraven för detta sänkts med den nya alkohollagen. Det är viktigt att det även på kvällarna finns alkoholfria mötesplatser som upplevs som attraktiva för ungdomar på båda sidorna av 18-

årsgränsen. Ansökningar om alkoholtillstånd från populära ungdomsställen ska därför prövas särskilt noggrant ur ett socialt perspektiv. Snabbmatsrestauranger ska inte beviljas serveringstillstånd.

Älvsjö stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Emelie Roxby Scüsseleder m.fl. (V) enligt följande.

Det innebär ett stort ansvar för tillståndshavarna att få serveringstillstånd, vilket dessutom är ekonomiskt fördelaktigt för restaurangägarna. Ett minimikrav från stadens sida utöver de föreslagna riktlinjerna bör därför vara att alla gäster ska vara välkomna på restaurangen. Tyvärr är det inte så idag. Många restauranger är otillgängliga för personer med funktionsnedsättningar, vare sig de är rullstolsburna, allergiker eller har ledarhund.

Vi menar att staden ska ta tillfället i akt och införa villkor om tillgänglighet i riktlinjerna. Enkelt avhjälpta hinder i form av enstaka trappor och trösklar ska kunna åtgärdas direkt medan villkor för större hinder får utformas exempelvis så att ett aktivt arbete ska startas för att öka tillgängligheten. Detta är en likvärdighetsfråga. Personer med funktionsnedsättningar är kunder som alla andra och ger också restaurangen större kundunderlag.

Vi menar att det är olyckligt att normtiden för tillstånd är så generöst tilltagen som mellan kl. 11.00 - 01.00. Ur störningssynpunkt hade det varit lämpligare till kl. 22.00 då det är brukligt att det ska vara tyst i bostadsområden. Sedan skulle undantag kunna göras till senare tid.

Vi har hört resonemanget att tilldela tillstånd "på prov" i nämnden vid hantering av tidigare ärenden, men med dessa riktlinjer kommer det bli svårare att dra in tillstånden då det kan komma att krävas eftersom skrivningen vid indragning tar större hänsyn till näringsidkaren. Det ställer krav på oss i nämnden att vara varsammare och göra en nogsam analys i hanteringen av ärenden i fortsättningen.

Östermalms stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Jaime Barrios m.fl. (V) enligt följande.

1. Nämnden tillstyrker i huvudsak förvaltningens förslag
2. Dessutom vill vi framföra följande

Serveringstillstånd ska utdelas restriktivt. Speciellt med hänsyn till ungdomar ska det alltid också finnas alkoholfria mötesplatser!

Om ett serveringstillstånd ges innebär det ett stort ansvar för tillståndshavarna, vilket dessutom är ekonomiskt fördelaktigt för restaurangägarna.

Ett minimikrav från stadens sida utöver de föreslagna riktlinjerna bör därför vara att alla gäster ska vara välkomna på restaurangen. Tyvärr är det inte så idag. Många restauranger är otillgängliga för personer med funktionsnedsättningar, vare sig de är rullstolsburna, allergiker eller har ledarhund.

Vi menar att staden ska ta tillfället i akt och införa villkor om tillgänglighet i riktlinjerna. Enkelt avhjälpta hinder i form av enstaka trappor och trösklar ska kunna åtgärdas direkt medan villkor för större hinder får utformas exempelvis så att ett aktivt arbete ska startas för att öka tillgängligheten. Detta är en likvärdighetsfråga. Personer med funktionsnedsättningar är kunder som alla andra och ger också restaurangen större kundunderlag.

Särskilt uttalande gjordes av Birgit Marklund Beijer m.fl. (S) enligt följande.

Det är givet att den koncentration av nattöppna krogar till ett och samma ställe leder till att många onyktra människor samlas på samma plats under en begränsad tid. Detta uppåddar till en aggressiv attityd som kan få mycket tråkiga konsekvenser, inte minst då andelen kriminellt belastade människor och förekomsten av olika vapen på dessa platser är hög.

När det gäller alkohol bland ungdomar så visar drogvaneundersökningar som genomförts bland ungdomar i Stockholms stad att alkoholkonsumtionen, även om den minskat något, på Östermalm ligger klart över genomsnittet för Stockholms stad både när det gäller pojkar och flickor. Vi menar att den tillåtande attityd till alkohol som finns i vår stadsdel gör att det är mycket lätt att få tag på alkohol.

Detta innebär också att allt flera ungdomar dras in i en spritkultur som för den enskilde och anhöriga kan medföra ett livslångt elände. Härtill kommer den omfattande handel med droger av olika slag som florerar i denna miljö. Ju mer man dricker desto sämre omdöme och vaksamhet. Därmed ökar också risken att hamna i drogträsket med bråk och misshandel som följd.

För Östermalms ungdomar är det väldigt nära till kroglivet vid Stureplan. Även om unga normalt inte kommer in på krogen så är området ingen bra plats för ungdomar att vistas på. Vi instämmer därför särskilt i förvaltningens synpunkter när det gäller krav på noggranna provningar av alkoholserveringstillstånd till kl. 03:00-05:00.